

Vergaderjaar 2024–2025

32 852

Grondstoffenvoorzieningszekerheid

Nr. 356

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 april 2025

Met deze brief geef ik een reactie op de schriftelijke inbreng van de Nederlandse vereniging voor afval- en reinigingsdiensten (NVRD), Fair Resource Foundation (FRF) en Collectief Circulair Textiel (CCT) voor het rondetafelgesprek Normeren, stimuleren en bekijzen ten behoeve van een circulaire economie op 18 december 2024. Deze reactie is een antwoord op de verzoeken van de vaste Kamercommissie Infrastructuur en Waterstaat gedaan op 22 januari jongstleden. De schriftelijke inbreng van NVRD, FRF en CCT gaat in op de doorontwikkeling van het instrument uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, circulair textiel beleid en suggesties op het gebied van bekijzing.

Doorontwikkeling UPV

In de schriftelijke inbreng worden verschillende suggesties gedaan voor het verbeteren van het juridische instrument uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV). Met een UPV worden producenten verantwoordelijk voor (de kosten van) de inzameling en verwerking van het afval van de producten die zij op de markt brengen, volgens het principe dat de vervuiler betaalt.

De NVRD en FRF dragen in hun inbreng aan dat het Rijk een onafhankelijke regierol in UPV-systemen op zich zou moeten nemen. Ook schrijven ze dat UPV zich meer moet richten op circulariteit: door meer circulaire doelen, tariefdifferentiatie en het voorschrijven van middelen zoals een innovatiefonds of communicatiecampagnes. Daarnaast doen beide partijen aanbevelingen ten aanzien van de governance van UPV's en vragen om de rol en positie van gemeenten en andere stakeholders te versterken en verduidelijken. Tot slot roept FRF op om de handhaving te verbeteren.

Momenteel wordt het instrument UPV doorontwikkeld, met als doel om de werking van het instrument te verbeteren, zoals ook eerder aange-

kondigd in de brief van 16 oktober 2023.¹ De genoemde onderwerpen worden geadresseerd in dit doorontwikkeltraject. In de eerdere Kamerbrief wordt onder andere benoemd dat de verhouding tussen de gemeentelijke verplichtingen ten aanzien van de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen en de verantwoordelijkheden van producenten bij UPV verduidelijking behoeft. Op dit moment wordt in het doorontwikkeltraject onderzocht hoe het systeem en de verplichtingen het beste aangepast kunnen worden, zodat de rolverdeling helder is en bijdraagt aan een goed functionerend UPV-systeem.

Ook het vergroten van de circulariteit is een belangrijk onderdeel bij het vormgeven van een verbeterd UPV-instrument. Om UPV maximaal bij te laten dragen aan circulariteit wordt onderzocht of de huidige focus van het instrument op inzameling en recycling kan worden uitgebreid naar (het bevorderen) van hergebruik, preventie, reparatie en hoogwaardige verwerking. De mogelijkheden van tariefdifferentiatie worden daarbij eveneens in ogenschouw genomen. Met tariefdifferentiatie worden producenten van meer circulaire producten beloond met een lagere afvalbeheerbijdrage die ze moeten betalen aan de producentenorganisatie. Dit zou een goede prikkel kunnen zijn om circulair ontwerp te stimuleren, zonder dat de kosten van het afvalbeheer als geheel stijgen. Het onderzoek naar een meer circulair UPV instrument zal rond de zomer klaar zijn, waarna ik de Kamer uiterlijk na de zomer zal informeren over de bevindingen en de voortgang van het doorontwikkeltraject, evenals de verdere planning.

Beleid voor circulair textiel

Het Collectief Circulair Textiel (CCT) geeft verschillende aandachtspunten mee voor het circulair textielbeleid. Verschillende problemen die gesignaleerd worden, staan ook benoemd in het beleidsprogramma circulair textiel 2025–2030.² Steeds meer kleding wordt gemaakt van slechte kwaliteit, wordt korter gebruikt en is nauwelijks te hergebruiken of recycelen. Daardoor ontstaan er ook problemen aan de achterkant van de textielketen, met groeiende afvalbergen als gevolg.

Voor textiel is sinds 1 juli 2023 een UPV ingevoerd. Sinds dit jaar zijn de doelstellingen voor hergebruik, recycling en vezel-tot-vezel recycling ingegaan en in 2026 moeten producenten voor het eerst rapporteren over de doelstellingen. Vanwege de herziening van de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen zal de UPV textiel op een aantal punten worden gewijzigd. Twee belangrijke verwachte wijzigingen zijn het toevoegen van schoenen en het verplicht differentiëren van tarieven op basis van duurzame ontwerpeisen, die onder de Kaderverordening Ecodesign voor duurzame producten (ESPR) worden vastgesteld. Dat betekent dat een producent die circulaire keuzes maakt daarvoor wordt beloond. Daarnaast wordt de nationale UPV textiel uiterlijk in 2028 geëvalueerd en waar nodig aangescherpt. De uitkomsten van het hierboven beschreven doorontwikkeltraject worden hierin meegenomen.

Om de uitdagingen in de textielsector het hoofd te bieden, is meer beleid nodig dan alleen de UPV textiel. In het beleidsprogramma staan de visie, doelstellingen en het beleid voor de komende vijf jaar uitgewerkt. Belangrijke speerpunten van het programma zijn samen anders consumeren, het verbeteren van de kwaliteit van textiel en het stimuleren van reparatie en tweedehands. IenW onderzoekt verschillende maatregelen voor «samen anders consumeren» die naar voren kwamen in het

¹ Kamerstuk 32 852, nr. 268

² Kamerstuk 32 852, nr. 321

participatietraject met burgers en bedrijven. De Kamer wordt voor het Commissiedebat circulaire economie van 16 april geïnformeerd over de uitkomsten van deze onderzoeken.

Normeren, stimuleren en beprijzen

FRF en CCT doen verschillende suggesties voor aanvullende maatregelen om de textiel- en andere materiaalketens meer circulair te maken. FRF noemt een aantal voorbeelden waar normstelling op nationaal niveau volgens hen goed zou werken.

Wetgeving voor producten moet in de ogen van het kabinet echter zo veel mogelijk in Europees verband tot stand komen om een gelijk speelveld te bevorderen. Europese producteisen kunnen daarbij ook buiten Europa een positief effect hebben.

FRF benoemt beprijzingsmaatregelen als belangrijk instrument om circulaire verandering uit te lokken. Momenteel wordt een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke financiële prikkels voor de circulaire economie dat bijna is afgerond. Dit rapport zal voor de besluitvorming over de voorjaarsnota aan de Kamer worden aangeboden en inzicht geven in maatregelen die de circulaire economie kunnen stimuleren evenals de kansrijkheid daarvan, gegeven onder andere het (internationale) speelveld.

In hun schriftelijke inbreng benoemt FRF een aantal specifieke beprijzingsmaatregelen. Ten eerste het verlagen van het btw-tarief voor reparatie. Momenteel kent Nederland in de btw een verlaagd tarief van 9% voor de reparatie van onder andere kleding, huishoudlinnen, schoeisel en lederwaren. De Staatssecretaris van Financiën heeft de Kamer in juni 2024 geïnformeerd³ over de uitkomsten van een onderzoek naar de mogelijkheden om het verlaagde btw-tarief voor meer reparatiediensten te laten gelden zoals huishoudelijke apparaten. Daarbij is aangegeven dat gelet op de begrotingsregels, het fiscale toetsingskader en fiscale vereenvoudiging het in de rede ligt reparatie van huishoudelijke apparaten eerst via andere maatregelen te stimuleren dan via een verlaagd btw-tarief. Uw Kamer is in juni 2024 geïnformeerd over de maatregelen die het kabinet neemt om reparatie te stimuleren.⁴

FRF is ook voorstander van het beprijzen van wegwerpverpakkingen die zich kunnen laten vervangen door herbruikbare verpakkingen. Voor de kunststof wegwerpbekers en -bakjes bij consumptie onderweg past het kabinet dit inderdaad toe. De Kamer heeft onlangs in de motie Buijsse⁵ het kabinet verzocht deze meerprijs voor wegwerpbekers en -bakjes bij consumptie onderweg af te schaffen. Ik kom op korte termijn in een brief terug op hoe het kabinet opvolging geeft aan deze motie. Tot slot benoemt FRF het beprijzen van plastic. Om plastic circulair te maken gebruiken we een combinatie van normeren, beprijzen en stimuleren. In het voorjaarspakket 2023 is een circulaire plasticnorm aangekondigd met een bijbehorend stimuleringspakket. Daarnaast is het kabinet van plan om per 2028 een heffing op plastic in te voeren. In voorjaar 2025 is in kaart gebracht hoe de heffing kan worden vormgegeven, wat mogelijke alternatieven zijn en wat de beleidseffecten zijn.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
C.A. Jansen

³ Kamerstuk 32 140, nr. 198

⁴ Kamerstuk 32 852, nr. 316

⁵ Kamerstuk 32 852, nr. 337